

08.08.2012 р. № 767. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/767-2012-%D0%BF#Text>.

8. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

9. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 р. № 1209. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1209-2011-p#Text>.

10. Професор Джужа Олександр Миколайович. Ювілейне видання до 70-річчя від народження / уклад.: Л. П. Леута, В. Г. Сюравчик, Д. М. Тичина. Київ: Нац.акад.внутр.справ, 2021. 548 с. С. 237.

11. Профілактика злочинів: підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Ф. Гіда та ін.; за заг. ред. О. М. Джужі. Київ: Атіка, 2011. 720 с. (підрозділ 1.1.).

Семенюк Олександр Георгійович,
перший заступник керівника Міжвідомчого
науково-дослідного центру з проблем
боротьби з організованою злочинністю
при РНБО України, доктор юридичних наук

НАЦІОНАЛЬНИЙ КООРДИНАТОР У СФЕРІ БОРЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

Організована злочинність є поширеним явищем, яке пустило своє коріння в усі сфери функціонування держави, завдавши величезної шкоди її розвитку. Тому подолання цього явища перетворюється в надзвичайно складну проблему, яка становить загрозу розвитку держави, стабільності і безпеці суспільства, сприяє підризу демократичних інститутів і цінностей.

Враховуючи нагальність корінних змін у підходах до протидії цьому суспільно небезпечному явищу та необхідність визначення напрямів розвитку системи боротьби з організованою злочинністю та механізмів реалізації державної політики у відповідній сфері в сучасних умовах, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р було схвалено Стратегію боротьби з організованою злочинністю (далі – Стратегія) .

Зокрема, серед іншого, Стратегія передбачає необхідність визначення статусу Національного координатора, який буде здійснювати організаційне забезпечення реалізації державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю, відповідати за ефективне функціонування механізмів координації, взаємодії, моніторингу та звітності в зазначеній сфері через запровадження та подальше організаційне забезпечення реалізації механізму стратегічних комунікацій у сфері боротьби з організованою злочинністю.

Сьогодні часткову координацію у сфері протидії організованій злочинності намагаються здійснювати органи прокуратури шляхом проведення відповідних координаційних нарад апаратами регіональних прокуратур. Однак прокуратура України є органом в системі протидії організованій злочинності, відтак вона не може і не повинна координувати свою діяльність.

У європейських країнах для покращення координації у сфері боротьби з організованою злочинністю створені та використовуються відповідні координаційні органи при уряді або міністерстві внутрішніх справ.

Так, в Угорщині високо розвинуто механізм урядової координації та міжвідомчої взаємодії у сфері боротьби з організованою злочинністю. Із березня 2001 року в країні розпочав роботу Координаційний центр боротьби з організованою злочинністю, підпорядкований Уряду Угорщини, який здійснює керівництво його роботою через міністра внутрішніх справ.

Цей Центр створений відповідно до Закону «Про Координаційний центр по боротьбі з організованою злочинністю» як самостійне центральне координаційне відомство. Необхідність його створення була обумовлена великою кількістю угорських спецслужб і наявністю дублювання функцій та завдань у їх діяльності.

Основними завданнями Координаційного центру є: накопичення та аналіз інформації з проблем організованої злочинності; надання на основі аналізу пропозицій, необхідних для прийняття стратегічних рішень;

інформаційне забезпечення взаємодіючих органів у рамках визначеного законодавством кола завдань;

контроль за відсутністю дублювання завдань у діяльності зацікавлених правоохоронних органів та спеціальних служб;

надання допомоги спецслужбам у виявленні та припиненні діяльності організованих злочинних угруповань.

Узагальнену інформацію щодо організованої злочинної діяльності, отриману від уповноважених суб'єктів, разом із відповідними пропозиціями Координаційний центр надає вищому керівництву держави для вжиття відповідних заходів реагування на національному та місцевому рівнях.

У Польщі координація протидії організованій злочинності здійснюється також на урядовому рівні. У 1996 році там створено Колегію з питань спеціальних служб, головою якої є Прем'єр-міністр РП. До її складу входить Бюро національної безпеки, міністри національної оборони, внутрішніх справ і адміністрації, фінансів та закордонних справ. Для покращення координації спецслужб створено Координаційний інформаційний центр Уряду Польщі, основним завданням якого є підготовка вищому державному керівництву спільних оцінок з розвитку найбільш важливих та актуальних подій на підставі інформації, що надходить від різних спецслужб і відомств країни. До роботи в

Координаційному інформаційному центрі залучаються правоохоронні та розвідувальні органи, зокрема, Бюро з питань організованої злочинності Генеральної прокуратури Республіки Польща.

В Іспанії спеціальним координаційним органом у сфері боротьби з організованою злочинністю є Центр розвідки з протидії тероризму та організованій злочинності, який входить до Державного секретаріату з питань безпеки Міністерства внутрішніх справ. Його створено у 2014 році у зв'язку з необхідністю координації питань, пов'язаних з організованою злочинністю, та терористичними загрозами, що у подальшому дало позитивний результат у цій сфері. У Центрі зайнято понад 2000 співробітників.

До основних завдань Центру розвідки з протидії тероризму та організованій злочинності віднесено:

збір та аналіз інформації стратегічного рівня щодо тероризму, радикалізації та організованої злочинності, а також здійснення щотижневої оцінки загроз;

розробка спеціальних стратегій для боротьби з терористичною діяльністю;

визначення критерії співпраці з оперативними підрозділами Корпусу національної поліції та Національної гвардії для проведення спільних операцій.

У Німеччині координація у сфері боротьби з організованою злочинністю на вищому рівні здійснюється Федеральною Комісією по боротьбі з організованою злочинністю. Для координації на регіональному рівні у цій сфері у кожній федеральній адміністративній одиниці ФРН, зокрема у підрозділах по веденню кримінальних розслідувань, створено спеціальні структури, що відповідають за проведення розслідувань районного масштабу.

Враховуючи цей досвід, який свідчить про покладання функцій координації у сфері боротьби з організованою злочинністю на державний орган, який розташований зовні системи задіяних у цій сфері органів (підрозділів), функції Національного координатора, на нашу думку, мають бути покладені на координаційний орган із протидії організованій злочинності, який функціонуватиме при Раді національної безпеки і оборони.

До складу Національного координатора мають входити: Секретар Ради національної безпеки і оборони України та його заступник, до компетенції якого згідно з розподілом повноважень віднесені питання протидії організованій злочинності, Генеральний прокурор, Міністр внутрішніх справ України, Голова Національної поліції, Директор Державного бюро розслідувань, Голова Служби безпеки України, заступник Міністра юстиції – начальник Державної кримінально-виконавчої служби України, Директор Національного антикорупційного бюро, Директор бюро економічної безпеки України, Голова Державної служби фінансового моніторингу України, Голова Національного агентства з питань запобігання корупції, Голова

Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. За рішенням Президента України на підставі подання Секретаря Ради національної безпеки і оборони України до складу Національного координатора можуть включатися керівники інших міністерств та відомств, які беруть участь у протидії організованій злочинності.

Національний координатор організуватиме функціонування механізмів координації, взаємодії, моніторингу та звітності у сфері протидії організованій злочинності.

До компетенції Національного координатора мають належати:

а) формування державної політики та визначення пріоритетів у сфері протидії організованій злочинності, затвердження стратегій і комплексних планів протидії організованій злочинності відповідно до визначених пріоритетів;

б) координація діяльності, організаційне забезпечення та вжиття заходів до підвищення спроможностей органів, які здійснюють протидію організованій злочинності, у реалізації державної політики у сфері протидії організованій злочинності;

в) проведення національної оцінки ризиків та загроз, зумовлених організованою злочинністю, а також підготовка щорічних і спеціальних доповідей (інформацій) про стан організованої злочинності в Україні, основні напрями та результати протидії організованій злочинності і внесення їх на розгляд Президента України та Верховної Ради України;

г) організація співробітництва з питань протидії організованій злочинності з відповідними органами інших держав та міжнародними установами;

д) організаційне забезпечення реалізації механізму стратегічних комунікацій у сфері протидії організованій злочинності.

Сюравич Валерій Григорович,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ КРИМІНАЛЬНОЇ СУБКУЛЬТУРИ НА ЗЛОЧИННІСТЬ І ЇЇ ВИКОРИНЕННЯ В СУСПІЛЬСТВІ

Нині національною трагедією є зростання злочинності неповнолітніх. Соціальні процеси, які відбуваються в суспільстві, вимагають суттєвих змін у формуванні правосвідомості молоді. Саме у неповнолітніх через їх невизначену світоглядну позицію часто виникає відчуття безпорадності, їм важко віднайти сталі моральні орієнтири і цінності у житті. Одним із факторів злочинності серед неповнолітніх є